

اسکي ساعت

برکون کورې اوستنده هيچ طلايمانې رکېچ بکا سلام ودرې . بر مدت ترده دورد . بو ، نکه کم مکتب ارقداشردن بریدی . فقط هرکس ماشيننده قاچ مکتب ، نه قدر چوچ وار ! هله جانک ايلک کبري ستمی اچنده چهره اوله چاپوچ دکيشورکه اوافق تفک آشناری بعضاً آتی کی سوکره بيله کوچ خاطرلاپورم .

ايکيزمزه د شپه دن نور تارنق وظيفه سی اوکا دوشدی ؛ دوست بر تسمه ياغه صوقولوب ؛
— ظن ابدن ، بی طانيه مادک ، ددی .
— مجوب بر سله ؛
— براز سزيورم ، چوق دکيشمش اوللبسکر ، ديه جواب ويردم .
— خک وار ، بن چوق زمختی حيات کچيردم .
— سنکه رشدهده برابرک ، آقشلماری شبراده سيلنده بر برمزدن آيريليردق .

پواش پواش اونک نظرنده ، سنده و نسمنده براسکی چوچمک خيانی سزيوردم . نه دن سوکره دودافلرمدن اقبيله نورسوی دوکولدی . وقيله بر مکتبه بولونانلر اچون نورسو و لقب اسمدن دها قوتی ايکی اشارندی . حتی بن برچوق طيله مک آدرني بيليردم . بو مراهه بزې پاشزدن واطرافزدن آبردی . کچمش کولرلک ايکيشن چوچني ، کنديزی آق صقالی يواک سفر طاسلری ارقه سنده وقبه اولوبريز اچنده حسن ايته لک . کوزمزيک اونکنده باغچه مک تيريق حوضيه کافه کيلرمن ، کيهي غایت شيق بر دککله کيهي تشلک تونوله رشوته آليشد بر دغمن بصرلر جانلانوردي . شو مبصرلرک يويوک تسده توفيق اوقويان سلسری شيمدی بيله ايشيدويوم ؛

— اون سکر بر توقف !
— بن نه باقشم ، مبصر اندی ؛
— بر توفيق بلاغفوده بندي !
بر اعتراض دها ايشم اذنسر کابر . سوکره کيدمن اتماس کتيروب سيليری ؟ اوده جزانک حقمز اولديني آکلاقي قابلي ؟ ناچار بوغزی بوکر ، صباحين بيک دقله سجديکر بنگلردن اوچي نتاسه قدر محروم قاليردق .
— کيتلرده بزم قاچي آدم آغاي کوردم ، زوالی نغدر دوشگون .. دیدی .

بو سوزله اک حزن خاطرله لردن بری اوياندی . سپاه چکتي ، گوش بويون قوردوني مست و فودره سيله سوکلی آدم آغاي دوشوندم . نام آتی سته اولک آتی بويالی قولبه سی اوکندن کاوب کچمشيدک !
ارقداشردن آيرلدين وقت بو رشديه ماشيني اچنده کندي و ايشلری اونوتيمدم . هر شئي

روحن کائن وهرشي روحه کيدن تيز ، يا کر بر چوچمن سوکره شيمديک ازلک حالله يکی اضطراب وسونجلمک ايکرتيککني حس ايبوردم .

قاچي آدم بوکون کم بيلير کيه خدنجه ياک ايبور ؛ او زمان افنديدن فضا بر شیدی . آرتق تختلری چورون مکتی ايلک عل طاشی آيلديني کوندنبري طانوردي . کوراسر باغچه سيله ، ساچقارلی و پروازری چوکش بناسيله بر قدیم اثری آکديران مکتب ، عرصه سندن عبارتي . او ، يازن قيه اسکله سنی قولبه سنک فاپسندن حوض باشنه ايندير درک ، قيشن ساچ مغالی بو طولورنک آره سته اولوب وجودنی تحه کره وهک اوستنده بو زدرک ، عتي قاچ اونکنده سله کچيردی ؛ مکتبدن وقتسر چچه بيليدک اچون بيک منته کيديسه يالواران و بر چوق لطفی کورن چوچقرلک بيوک دولت موقعرته کچدی ؛ بعضاً اک مشهور اسکی طلبه دن بحث ايدرکن ، ايله بر اسکله سنی کوستره ک ؛

— شوفرکن بيليرم ! ددری .
هربري اچون آتی سته اچوب قابادي بوياری قاچ نه قدر مشوم شیدی . آدم آغا هيچ کيه سيه بدعا ايتز ، سوک کوني نهدان تاسه آنالر ، اگر تصادف ايدلرسه ، اونک بوروشوق ائی اوپرکن ؛
— الله مبارک ايشون ، انشالله بيوک آدم اولورسک ، دبر وشو اميدسز جمله سنی تکرار ايدردی ؛

— بزې کوکلدن چيقارما !
کچمش قاچ اوسته فاپنديدن سوکره اوق خاطره کيرين هيچ کيه سيه بو قدی ، وفانسر نسلار دکيشمکيه آدم آغاده پواش پواش چوچقرله اسانلره قارشى بر نوع نفرت اوياندی . بن مکتبدن چيقدين وقت آدم آغانک اعتبار و نظام حالنه کائن منظور وظيفه لری آره سنده کندي کندي باشامغه باشلاديني سزمشيدم . ديزلرته صيچرايان صبيان صنن طبله سته بيله آرتق معانسر ووزگون کوزلره بافوردی . بر بابا بندن بکزه بن قلبک سرزنشاری ، عقولرني ، نصيحت و تکديرلرني ايشنر اوليشيدق . سوک کولرلده آرتق بوسوتون درشدی .
صانکه بو نقرنده حقمزويدی ؟ ايشته بن قاچ سته اونی برکره صورماشيدم .

مديرلر ، معلملر ، اداره مأمورلری بو اختيار قاچيه دائما حرمت ايتديلر . آدم آغا فاپنديده خدای ثابت ، مقدر بر نکهبان ، اسانلر طرفندن قوللمايان برامانت کيدی .

يکي دور کلبکي وقت رشديه اک سوک سفلرته ايدم . معارف بزم مکتبهده بر چوق يکي حریت خواجملری کوندردی . بونلر قاچيزدن عظم بر کوروللو ايله ، فتوحات باپور کي ، کيرديلر .

بزده حدود سز بر قدرت صاحبي اولديغيزی اوکر نمشيدک . مبصرلرک رياستدن ، معلملرک اکرام و عزتدن کنديغيزی بر ثايه اسکی مکتبهده حسن ايتمه وقت بو قدی . نمکيني مدير بيله قاچ کره اولاسندن باغچه ايندی و زميله طوب اويادی .

اوکجه لری ديسکلر بزی صره کوزلرته ، باشزى اووچلر نرک اچنه صوقوب صانکه بر باشقه طالند وحی کيتين بو اوزون صايلی ، جان جان بزمله باشيد ، غريب آدم لری دکيلدک . هندسه ، حساب ، علم اشيا کتايلری بزّه استبداد شيلری آره سنده کوروندي . کم بيلير اصل هندسه ، اصل حساب نصلاي ؛

خواجلمک فاربيش و بوکسک نظرلردن ، فلسفه لردن ، هيجاني دوسلردن بن کندي حيايه ؛
— دکيشمک لازم ؛ ديه بر بسيمز نرک سلسله سي چيقارشيدم .

اوقوديعن کتايلرک مؤقاريله ضبطه لره ملوتديني اول زمان ناظرلرني بر برندن آيردم اوپوردم .

سوکره ايلرجه ، يکي تعليم ايتديکمز حریت شيرقيلری سوله يلرک ، طاپور طاپور ، آختاب مندوقلری پيشنده کردک ؛ هرکون برياشه سندن دعوت ايلدک . مدير کونده لکلر بيزدن بر چوق باره طوبلادی و مکتب اچون آل بر سنجاق ايشلندی . بر قاچ سطر کتاب اوقومغه تحمل ايمه نيلر بيله آقشامه قدر غزته لرک صرافلر حوادتلرني ختم اتمکدن ، دنيا قدر فکري نياشه اتمکدن او صامتا بووردی .

بر کون غزته لره بر يکي خبر کوردم ؛ آرتق آلافرغه ساعت قوللايه جقدی . بويي دکيشمک بر يي بويي کوزلری آلدی . طبق تاريخ خواجلمک سسی و هيجانيله ؛

— نهايت قورتولمق ! ديدم .
ايقلرمک آکنده بر قاعده مک بر ديزره بوکلوب بکا افقلى اچديني حسن ايتشيدم . مکتبک فاپسندن کيررکن آدم آغايه ؛
— ساعت قاچ ؛ ديه صوردم .

مشروليت چيقديني کوندنبري قاچي اطرافک کورولوسندن کدری ، طبله مک بيوک قدرته قارشى حيرت اچنده ، و کنديسندن ده براز شهبه لیدی . فقط بو زوالی انسان اونوتولاجي قدر مکتبه بزه قاربيشني اچون اونکنده غزته لره هرکون يکي بر کوشه سنی کشف ايتدکاری انقاض پارچه لردن اولوب اولاديني دوشوغه مشيدک . چوقدنر ، جاتيقي قاشلری وارزک کوزلره قوليله سنک ديبنده اولور . بيوردی . باشي دائما اوکيه مایلی ، چوچقرلره برنا خبری سولمک ايسته من عالمه بيوک کيدی .

آدم آغا گوش قوردوني شهادت بارماغنه صاروب کيدش شال توشانندن پيريبول ساعتی چيقاردی ، زيرکيه دوقوندي ، بر قيه بکزه بن گوش قايقي آغير آغير قالندی ، لوش سسيه ؛
— اوچه اون وار ، دیدی .

دوداقرمزی قصبوب کوچ طوندمیز قهقهه‌لری
پوشاندق .

— اصل اوچه اون وار آدم آغا ؟ ساعت طغوز...
سن غزنیه اوقومادمکی ؟ اسکی ساعت قالدی ..
صوکره بر برنمک اوستندن آتلاهرق ایضاح
ایتدک . باشی برنمک بوکدی .

او کون تفسلرده هپ اونک بزدن کیزلی ساعتی
دوزه نئوب دوزه نئو بکنکی تدقیق ایتدم . اوکله
غازی وقتتک کچوب کیمه دیکنی یته عینی کوش
قیه‌نک آلتندن وعینی آیشغین کوزله صورتی .
قوللری صیوارکن ، قوندرسنه مسخ و بررکن باشنک
صباحک ایدمز بوکولوشندن دوغر ولما دغنی کور یوردم .
بز وقتله ییلیمه قاچ آئی کونده برر پارچه پاره
وهرهک صغفر ایچون یوورالاق بر جوز ساعت
آیشدیق . ترفیع ایتدیکه اونده کچدیکم بکی اودابه
کوتورردک . کنج مدیر اوکون صغفه کیدی ،
برنج آناختاری آووب حالا اسکی بوللنده کیدن
غقرله بلقوانی ، اعتنا ایله ، کندی ساعتدن عبار
ایتدی ، و بکی باشدن هوسله قوروب آشاغنی قاپنک
اوکنه آسدی . مشروطیت عیارلندن صوکره صهره مژک
اوکندن کچن بوکهنه جوز ساعتک ده کنج
سارله ووردیغنی حس ایتشیدم !

بز اولسکی وقته کوره اون سولرلنده مکتبدن
چقاردق . تعطیل زمانی چانطلری آرقه مژه
برلشد بررکن تکرار آدم آغابه ساعت صورتد
اسکی بریوله دوقونمادی . بو صهرده آدم آغانک
یان طرفده کی دروازه آسمیلان جوز ساعت اوچی
ووردی . چوبوغنی دوداقرندن چکن اختیارقاچی
آغزنی حیرتله یازی آجوب بو قنمیز اوچک
سلیرنی دیکلیدی .

— شونی دوزه لت آدم آغا ، بوکون صمان
قیس ، دیدم .

نفوذلری یواش یواش برینه کان مبصرلردن بری :
— ه ، طابوره کیر !

دیه اوزریه یزودی . هوشاقیه دوام ایلمده دیک .
اوده اولان بیتن ایشلردن هیج خبر بوکودی .
نازی لک فضلله بیوک انتم چکیرودی . ملام ،
متعلی ایضاحاتمن صوکره اونک قونسولی اوستنده
دوران صاری ساعته درقونق ایتسدم .

— ممکن دکل ، نماز وقتی بولام ، اوغلم
دیوردی .

بوویک آنته مهن صوکره تولدی . پارمقارمک
قاچ سنه عنادی بیلوانیله غقرنی دوندیرمک ایچون
یاندغنی بو صاری قونسول ساعته دوقونغه قیامادم .
آرقنی اختیار برکوکس کی انتظامسز صولویان بو
ساعت حالا اسکی عیارنده ایشار .

بن چوجکتن کونلر بویه برما کنه قدر ساده مدی ؟
اوکله اذانه قدر زمان دین شیئی حس ایتدک .
اوکلدن صوکره هر ساعتک جانی بر رنکی وار .

بوئل دانه داله ، کیتدیکه ده پورغون دوشن
آقعلری بر انزویه سوروکلور کی کچر . صباح
اذانلری ، اوکله اذانلری ، ایکندی و آفتابم
اذانلری بر برندن نه قدر فریلدی . اذان مفاغاریله
کونک ساعتلری وحیاق آره سنده درین بر مناسبت
وار : صباح صلاحتلری ، غمیرکغنی ، سرین وقتنده ، تسلی
ایله ، امید و اشتیاق و برهزک دعوت ایلمر . اوکله
اذاننده کسی نه دورغون ، نه دینوی بر مفاغدر .
صانکه شهرک بغرته قاریشان ، اونوتولم و سینمش
انسانلرک روحه قدر کتمک ایستیر ، متادی ، یالاروانه ،
سرت سولار . ایکندی کونک کوش بن بر ساعتده در .
اوندن صوکره اقسام وار ، اینش آدم لرینک عودتی ،
تعطیلار ، حضور رراحت دقیقه لری وار .. وقتی غرویک
رنکی قدر قیصه ، زوال پذیر بر آن اولان آفتابم
غزانه مؤذللر ، بر شیدن قانیور ، خیر و بریزور
و قاجورکی ، سریع واروک سله او قورلر . چوجوکن
اقسام اذانی شهاستانبول عماله نده ایشنه منلر بوکله روحه
و بریدی سسز کدرله احترازی نصیل آتلاهییلیر ؟

کچ وقت ، قاپنکک اوکنده کی قالدیرنده ییش اولتار
ییش ، دودورلرک صولان مسجده صوغاقنی نهدر نجه
جزه یاراقاری صولان مسجده صوغاقنی نهدر نجه
ایدک ، قورقاق کچردم ! اوزمان مسلمان اولرینک
آلت قاتنده ، سیلیک ضیازی یانان یک اودالردن
چوجق ، قادن ویسی سسلری ایشیدردک .

شوصدا ، قیش صیباحی ساعت اوچ بیغکک و یاز
صیباحی ساعت بر یارب بیغکک صداسی ، حالا بیدمده در :
— مکتبه !

بن قالمغه اکثریا یالکزن سقر طاسله چانطلی
و بره ییلیردم . صوکره طابورنی آمادن پور ، اوک
بیک نلائی آره سنده کینوب یالکزر باشمه مکتبه
کیدردم . بو یولجیق مکتبه یقین تر بربنک تیشکندک
موقنغانه قدر یک راحسز دی . اوراده کوچوک
زقنی ، ایجه و اوزون غقرنی ، مبیاض ساعته یاقوب
جزاسز ویا جزالی بر کون کچیره جمکی آکلاردم .
بو موقنغانه ساعی ، کندی کدینده ، ذینی برورارک
کی یاشایان ، جانی برشیدی . آلتی سنه هر صباح
اولک بر اختیار خواجه و قارینه بکزه بن سسز
چهره سی اوکنده نهدر هرجان دوتشیدم .

شکیمده بو سیبوتون یانان اقتسراکک خاطر اتم
کوجوکلیدم خراب دوران قوناقلری خطارلار .
مسکیز ، بز ، صایه کیدرکی ، آیده بر دوقه بیاض
سوقالکر برنده ، کینیش برانجهک برقوناعه سفاقرله
کیدردک . بو گوناقلرده اوردیا صالونلری معناری
دیکشمش برر سلاسلق کبیدی . صالونلر سلاملقدن
یواش یواش حرم قاپوسنی آجوب بر یابانچی ارکک
کی ایچیری کچرلر . اصل حرم اوتق اختیار قاندیرلرک
اوطولردینی بم بیاض ئورولوش کوچوک گوشه
اودالرنده بدی . بن بویه بر اوداسندن باش ئورونورم
دیشاری ایچقمانان برنه طانیدم . بن صوکره حرم
اودالری صیجاق ، جانه یاقین ، قرآن کی کوکبدن
اوست طرفده برره قونمش ایلیک سجاده لره اسکی

اخترنلرک کک کرفنده ایشله دیک نماز برلری دوران
جره لر دی . جهاز یادکاری قونسولک اوستنده
ایشله بن ساعت ، بو اودایی قادن سسلری دولدرسه بیلله ،
بینه شهاده کی سس و برردی . اولرک سنده اودانک
ساکن حیاته سینمش برشی وار دی .

آه ، بو قاپچی آدم آغانی نه قدر سیویورم . قیسی
شال قوشانغی قاپاران ایری ، کوش یوسریبول نجبا
عیاری کدیشدرمدی ؟ قوندرسنه مسخ و بررکن
موصلقی طاشی اوستنه قویدینی بو رکناز شیمیدی
نماز وقتلری هانکی لسانله سوله یور ؟

ایلمکونی اختیار قاچینک حیرتله او یانمش یانی جوز
ساعت اوستنده اوکلدن صوکره اوچی نهدر یابانچی
ووردیسه کوجوکک خاطر لرک اوستنده برده اوله
فی خیر دور یوردم .

کچمش کونلرک صیبعی علنده اسکی ساعت
ایشله یور و کونک ایرکن ویا کچ زمانلرنی تام وقتنده
خیر و بریزور !

۸ اکتوس ۱۳۳۴

نماغ رنغی

ادبیات و ستارچی

عثمانی ادبیاتک باشلانغی

تقریباً بیش سنه اول نشر ایتدیکم بعض مختلف
مقاله لرمده ، عثمانی ادبیاتک باشلانغی حقتده اوزمانه
قدر دولاشوب کیدن یا کیش فکرلری تصحیحاً
بعض بکی مطالعه لر بو رونقده کم اساسی شو ایدی :

« آتاپولیده تورک ادبیاتی ، عمومیتله ظن اولدوغنی
کی عثمانی دولتک تشکیله باشلانماز ؛ اولک باشلانغی
آتاپولرک تورکر طرفندن استیلانسن صوکرک
زمانلرده ، سلجوقلر دورندن آرامالیمر . قط
ادبیاتلرک تاریخی تکملنی آکلدی ایچون بوده کافی
دکلدر ؛ چونکه تورکرک آتاپولیه کله دن اول
وجوده کتیر دکاری اسکی بر ادبیات و اردرکه ،
تورکر آتاپولیده بر لقب اثرلر یازمغه باشلادقاری
اشاده اوداها اولسکی حصوللرک تأثیری آلتنده
قالمشادر . آتاپولیده اک اسکی تورک منصور
شاعری اولارک طایفیدیمز بوئس امریکه اثرلرله ،
۶۲۵ هـ تورکستانده وفات اینن خواجه احمد سیونک
شعرلری آراسنده ک مشابیه بوتی ایشانه کایفیر .
شو بدی سکز سطرلق معنای تأیید ایچون برچون
تاریخی ، لسانی ، ادبی دلیللر کتیر ییلور ؛ وعینی
زمانده ، احمد سوسی ، نک یالکر آتاپولی تورکلی
وزرنده دکل ، اورنه آستیمده ، شهاب تورکلی
آراسنده ده عینی قونل تأثیری جرا ایتدیک ایضاح
ایدیلور دی .